

Eğitim Denetçilerinin Emekliliğe Hazırlık Eğitimi

Gülsün ŞAHAN & Emine BOZKURT

Özet – Bu araştırmanın genel amacı Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan eğitim denetçilerinin emekli olmadan önce emekliliğe hazırlık eğitimi almaları konusunda ön çalışma yapmak, bu konuya dikkat çekmektir. Araştırma nitel araştırma türünde tasarlanmış olup araştırmanın örneklemini Ankara ilinde görev yapan ikisi kadın toplam 9 eğitim denetçisinden oluşmaktadır. Araştırmada kolay ulaşılabılır durum örnekleme seçilmiş, veri toplama yöntemi olarak bireysel görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırma için Teftiş Kurulu başkan yardımcısı ile ön görüşme yapılmış, denetçilerin mesleki toplantılarından sonra konu tüm denetçilere açıklanmış, gönüllü olanlar ile görüşme yapılmış, araştırmacı tarafından hazırlanan 2 temel sorudan oluşan görüşme formu kullanılmış veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre eğitim denetçilerine hobi kursları, para ve zaman yönetimi, sağlık eğitiminin de yer aldığı emekliliğe hazırlık eğitimleri verilmeli, emekli olmuş denetçilerin mesleki birikimlerinden yararlanmak için üniversitelerle ortaklaşa çalışma yapılarak lisans ve lisans üstü eğitim almalarının sağlanması, seminerlerde görev yapabilmeleri için çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anahtar kelimeler: Eğitim denetçisi, emeklilik, emekliliğe hazırlık eğitimi.

Giriş

Emeklilik her çalışanın ulaşacağı bir aşamadır. Mesleğe hazırlık eğitimi her mesleğe girişte verilirken genel olarak çalışma hayatının sonundaki bu aşamaya, hazırlıksız geçiş yapılır. Bazı çalışanlar emeklilik dönemlerinde ikinci işlerine geçiş yaparken bazıları bu dönemi hayallerini gerçekleştirecekleri dönem olarak planlarken bazıları ise hiç planlamadan kendilerini emekliğin içinde bulurlar.

Dünyada her şeyin her uğraşın bir sonu vardır. İnsanların hobileri olmalıdır. Yoğun iş hayatı hobilerle uğraşmaya vakit bırakmaz, emeklilik çağı aileyle, hobilerle vakit geçirilecek dönemdir. İnsanlar işten ayrılınca yaptıkları işin birileri tarafından doldurulacağına inanmak istemezler. Oysa yetişmiş, kendini ispatlamış gençlere şans tanımak gerekir (Bilen, 2004, s. 11-16). Emeklilik memurlar için bir haktır memurlar malüllük, yaş haddi ve idarenin isteği üzerine emekli olurlar, genel olarak memuriyette emekliye ayrılma yaşı 65'tir (Eryılmaz, 1994). Aig Sun America'nın 2002 yılında yaptığı bir araştırmada emekliliğe hazırlananların, emeklilik yıllarını daha eğlenceli bir

Gülsün Şahan, Gazi Üniv. Doktora Öğrencisi, <gulsunsahan@hotmail.com>; Emine Bozkurt, TEM-SEN Genel Sekreteri.

III. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi, 22-24 Haziran 2011, Mersin Üniversitesi, Çiftlikköy Kampusu, Mersin. ss. 658-669.

şekilde yaşadığı, emekli olmaya parasal ve psikolojik hazırlananların %78'i bu dönemi yeni bir hayat ya da var olan hayatın devamı olarak gördükleri sonucuna ulaşmıştır. Howard Salzman, altmış beş yaşına kadar yaşamayı öğrenememiş kişiye bunu bu yaştan sonra öğretmenin zor olduğunu belirtmiştir. Emeklilik toplam hayatımızın dörtte birlik yada daha fazla bir dönemi kapsayabilir, bu süre şansa bırakılmamalıdır (Zelinski,2004).

Ülkemizde bir çok kurumda emekliliğe hazırlık eğitimi yapılmamaktadır. Bu dönem çalışma döneminde olduğu gibi iyi planlanır, gerekli hazırlıklar yapılırsa uzun yıllar çalıştıkları işlerde başarılı olanlar bu dönemi mutlu, sağlıklı ve deneyimlerini genç çalışanlara aktararak yararlı bir şekilde geçirebilirler. Deneyimlerin aktarılması, kitap, makale yazma var olan yeteneklere vakit ayrılacağı sanatsal faaliyetlerden resim-heykel-seramik -ebru-bitki ressamlığı kursları ile kendilerini geliştirebilir, sergi açabilirler. İnsanlar en fazla mutluluğu yaratıcılıklarını ortaya koyduklarında yaşarlar. Sanat estetik kaygı duymaktır, insanın ilgi yetenek,becerilerini tanıması farkına varması onu yaşama bağlar, yaşamdan haz duymasını sağlar. Kişi yaptığı sanatsal üretimle topluma da bağlanır, diğer insanlara ulaşır, geleceğe inancın kaybetmez. Umudunu ve yaşama sevincini yitirmiş insan yaşama bağlanamaz, çevresine sevgiyle yaklaşamaz, kendini ve başkasını sevemez. (aktaran Şahan, 2005)

Her hangi bir konuda sanatsal eğitim alarak belkide şimdiye dek keşfetme fırsatı bulamadığınız bir yeteneğinizi keşfedebilir, hiç anlamam dediğiniz bir konudan keyif aldığınızın farkına varabilirsiniz. Hala çalışmaktan keyif alanlarda mesleki eğitimlerde birikimlerini aktarabilirler.

Emekliliğe hazırlık eğitimi, bir meslekte uzun süreler çalışmış ve emekliliğe yaklaşan bireylere emeklilik dönemindeki hayat biçimini tanıtan, onları bu döneme ve sorunlarına hazırlayan, bu dönemde de mutlu, kendilerine ve çevresine yararlı olmalarını sağlayan bir eğitim biçimidir. Dünya sağlık örgütünün yaptığı bir sınıflamaya göre 45-59 yaş : Orta Yaşlılar, 60-74 yaş : Yaşlılar,75-89 yaş : İhtiyarlık,-90 yaş ve fazlası : İleri Yaşlılık olarak belirtilmektedir.

Emeklilik kavramı genel olarak yaşlılık kavramı ile bir arada ele alınır. Genellikle kişinin olgunluk döneminde, fizyolojik olarak yaşlanma ile gündeme gelir. Emekliliği tek boyutta incelemek mümkün değildir. Bu nedenle, emeklilik kavramına birkaç boyutta yaklaşılmalıdır. Bunlar hukuki, ekonomik, fizyolojik, psikolojik, sosyal olarak sıralanabilir. Emekliliğe hazırlık döneminde bireylere önemli sorumluluklar düşmekle birlikte kurumlarında sorumlulukları ihmal edilmemelidir.

Emekliliğe hazırlık eğitimini iki grupta toplamak mümkündür.

- 1- Planlama Eğitimi: Mali planlama, ikinci işe hazırlık,boş zaman planlaması,emeklilik sonrası hayat planlama
- 2- Danışma ve Uyum Eğitimi: Sağlıktaki değişmelere uyum eğitimi, sosyal değişikliklere uyum eğitimi, yaşlılıktaki diğer kayıplara uyum eğitimi, durumu değerlendirme eğitimidir. (Özden,2001)

Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan emekliliği yaklaştırmış Eğitim Denetçilerinin 56-65 yaş arasında olanlar 1227, 60-65 yaş arasında olanlar ise 508 kişidir. 60 yaş üzerinde olanların hazırlık eğitimine ihtiyacı vardır. Her denetçi emekli olmadan önce böyle bir eğitimi almalıdır. Denetçiler bu eğitimle hem emekliliğe hazırlanacak, hemde deneyimlerinden genç denetçi ve öğretmenlerin yararlanacağı çalışma biçimleri ortaya konulacaktır. Böyle bir çalışma ile genç denetçiler kurumlarının onlara her aşamada değer verdiğini görerek örgüte daha fazla bağlanacaktır. Bu çalışmanın amacı Eğitim denetçilerinin emekliliğe hazırlık eğitimini planlamaktır. Bu araştırma için Ankara'da görev yapan, emekliliği yaklaştırmış Eğitim Denetçilerinin görüşleri görüşme yöntemiyle alınacaktır. Bu görüşler çözümlenerek bu çalışmada değerlendirilecektir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, eğitim denetçilerinin emekliliğe hazırlık eğitimini planlamaya katkı sağlamaktır. Bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmaya çalışılmıştır.

1. Emekliliğe dönük planlarında ne gibi konular yer almaktadır?
2. Emekliliğe hazırlık eğitiminde ne tür faaliyetlere yer verilmelidir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma türünde tasarlanmıştır. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemleri arasında yer alan kolay ulaşılabilir durum örnekleme seçilmiştir. Bu yöntemde amaç, araştırmaya hız ve pratiklik sağlamaktır.(Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu örneklemin bazı dezavantajları bulunmakla birlikte Ankara ilinde görevli denetçilerin yaş ortalamalarının yüksek ve emekliliğe yakın olması nedeniyle bu durumun avantajlı olduğu düşünülmüştür. Bu araştırma için Ankara ilinde görev yapan 9 eğitim denetçisinin görüşlerine başvurulmuş bu 9 kişi örnekleme oluşturmuştur.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu ile bireysel görüşme yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Görüşme formu yaklaşımı, benzer konularda değişik insanlardan benzer türde bilgi almak amacıyla hazırlanır. Bu yöntem araştırmacıya zaman esnekliği sağlar(Yıldırım, Şimşek, 2008). Araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu, 2 adet yarı yapılandırılmış açık uçlu sorudan oluşmuştur. Veri toplama sürecinde öncelikle Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü Teftiş Kurulundan izin alınmış olup eğitim denetçilerin mesleki toplantısının yapıldığı 01.04.2011 tarihinde toplantı bitiminde konu denetçilere açıklanmış, görüşmeye istekli 9 denetçi ile

denetçilere ayrılan bölümde, her bir görüşmeci ile yaklaşık 30 dakika süren görüşmeler yapılmış olup, görüşmeler ses kaydı ve yazılı notlar ile kaydedilmiş, ses kayıtları aynen yazıya aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada görüşme esnasında kasete kaydedilen veriler bilgisayara aynen aktarılmış, içerik analiz yöntemiyle önce veriler kodlanmış, temalar bulunmuş, kodlar ve temalar düzenlenerek bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Bu araştırma için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünde görevli 7 erkek, 2 bayan toplam 9 eğitim denetçisinin görüşleri alınmış olup, 50-55 yaş arası 2, 56-60 yaş arası 4, 61-65 yaş arası 3 kişi araştırma kapsamında yer almaktadır.

Emekliliğe Dönük Planlar Nelerdir?

Katılımcılara ilk olarak emekliliğe dönük planlarının olup olmadığı, varsa ne gibi konuların yer aldığı sorulmuş, 6 katılımcı emekliliğe dönük planlarının olduğunu belirterek bu planları açıklamışlardır.

Tablo 1. Emeklilikte Ne yapmayı Planlıyorsunuz?

<i>Planım var</i>	<i>E1</i>	<i>E2</i>	<i>E3</i>	<i>E7</i>	<i>E8</i>	<i>K9</i>
Fotoğrafçılık	*					
Kilim dokuma	*					
Bilgisayar programlama		*				
Doğa gezileri			*			
Yazı yazma			*			
Hacca gitmek				*		
Vakıf ve derneklerle ilgilenmek					*	
Müzik					*	
Folklor					*	
Akademik eğitim						*

Bir katılımcı;

“Fotoğrafçılık kursuna gitmek istiyorum fotoşop öğrenmek istiyorum, doğal olarak koyun keçi yünlerini alıp doğal boyayarak doğal kilimler yapmak istiyorum, hobilerimle uğraşmak istiyorum, maddi kazanç değil,

22-24 Haziran 2011, Mersin Üniversitesi, Çiftlikköy Kampusu, Mersin.

hobilere çalışırken vakit bulamadık. „E1” demiştir. Çalışanlar emeklilik döneminde maddi kazançtan çok hobilerine vakit ayırmayı düşünmektedir. Herkesin hayal dünyası hobileri farklıdır, Bir diğer katılımcı hobilerinin yanında çeşitli alanlarda birikimlerinin olduğunu, bu dönemde bu birikimleri farklı şekillerde kullanmayı düşündüğünü belirtmektedir.

“Şu anda görev dışında teknik donanımlarım var bilgisayar konusunda yüksek lisans yaptım, çeşitli programlar kullanıyorum, web sayfası tasarlarım, eğitimin her konusunda yeterli olduğumu düşünüyorum. Öğretici olarak çalışabilirim, üniversitelerde görev olabilir, işi tam öğrendik emeklilik geldi diyoruz, bizim gibi çalışma hastalığına yakalanmışlar çok, benim emeklilik problemim yok, tasarladım şimdiden, sağlığında bir problem olmazsa çalışmayı düşünüyorum E2” diyen katılımcı çalışanların hala çalışma isteği ve gücü bulunduğu bir dönemde emekliye ayrılması, özellikle kamu kesiminden emekliye ayrılanların yeni durumlarına uyum göstermeleri sırasında bir çok sorunun ortaya çıktığına (Secretcv.com) da dikkat çekmektedir.

Emekliliğine 1 yıl kalmış başka bir katılımcı ise çalışırken fırsat bulamadığı sevdiği uğraşlara bu dönemde zaman ayıracağını belirtmekte;

“Seneye ocak ayında emekli olacağım, gezeceğim tozacağım, yeyip içip gezeceğim hiç bir şeyle uğraşmayacağım, hobilerim var, yazıyorum, hayatımı meslek hayatımdaki olumlu, olumsuz özellikle çarpık olanları, olumsuzları, enteresan olayları yazıyorum. bu güne kadar düşünmedim, benim hobim gezmek doğayı incelemek planım bu. E3” diyerek planlarını açıklamaktadır. Çalışma hayatında karşılaşılan ilginç olayları, aksaklıkları yazıya aktarmak tecrübelerden genç eğitimcilerin yararına sunmakta olumlu bir çalışmadır. Her alanda tecrübeli çalışanların bu tecrübelerini dergi ve kitap olarak yayınlanması herkesin yararına olacaktır. Yine başka bir katılımcıda herkesin bir planının, beklentisinin olduğunu belirtip

“35. yılı çalışıyorum herkesin bir beklentisi var, kimi çocuğunu evlendirecek. Her an emekli olabilirim, haccı planlıyorum haccım çıkarsa hemen emekli olabilirim, ben emekliliği iyi geçiririm inşallah, E7” demektedir.

Emeklilik dönemi ertelenmiş hayallerin, düşlerinin gerçekleştiği bir dönemde olabilir. Emekliliğine 1 yıl kalmış çalışmayı seven ülke için hala yapacak planları olan başka bir katılımcıda;

“Sağlığım şu anda müsait, ülkemin geleceği için çalışırım. Derneklerin, vakıfların yönetim kurulu, başkanı, denetim kurulunda falan yer alırım,

şimdide yer almaktayım, siyasi faaliyetlere katılırım, aday olurum, çünkü öğrenmenin yaşı yoktur, beşikten mezara kadar ilim öğreniniz sözü var ya, müzik programlarına korolara katılırım, folklor oynarım, şöyle bir şey var emeklilikte 3-4 ay memlekette kalmak isterim (E8)”, derken sağlığı izin verdiği sürece oldukça faal bir emeklilik planladığı görülmüştür. Bir bayan katılımcı emeklilik döneminde planlanması gerektiği, bu dönemim şimdiye kadar yapmaya fırsat bulunamamış şeylere ayrılması gerektiğini şöyle belirtmektedir;

“Emeklilik planlanmalı,benimde emeklilik planlarım var, resim müzik gibi hobiler olmalı, insan emeklilikte hayallerini gerçekleştirmeli, o zamana kadar yapmayı isteyip yapamadıklarını yapmalı, kendine zaman ayırmalı, örneğin resim yapmayı seviyorum, şimdiye kadar yeterli zaman bulamadım, emekli olunca üniversitede resim-heykel eğitimi almayı bile düşünüyorum. Geçen yıllarda dil kursunda emekli bir bayanla tanışmıştım, emekli olunca güzel sanatlar fakültesi bitirmiş, çok başarılı olduğu için yüksek lisans yapmasını önermişler o da dil kursuna başlamıştı, bu örnek benim çok hoşuma gitti. (K9) “demıştır. Emeklilik hayatın sonu değil belkide hayallerin gerçekleştirileceği bir dönem olacaktır. Üstelik bu dönemde bir çok sıkıntıda geride kalmıştır. Emekliliği hoş bir şekilde geçirmek, sağlıklı yaşlanmak elimizdedir.

Bu görüşlere göre eğitim denetçileri emekliliklerinin farkında oldukları, güzel bir emeklilik dönemi planladıkları anlaşılmaktadır.

3 katılımcı ise planlanım yok demekle birlikte plansız olarak bu döneminde ne yapmayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu kişiler emekliliğine 5-7 yıl kalmış kişilerdir.

Tablo 2. Emeklilikte Ne Yapmayı Düşünüyorsunuz?

<i>Planım yok</i>	<i>K4</i>	<i>E5</i>	<i>E6</i>
Bağ-bahçe		*	
Torunlarla ilgilenme	*	*	*
Hacca gitmek		*	
Sosyal faaliyetler			*
Geziler	*		

Bir katılımcı bağ-bahçe ile uğraşacağım,bir katılımcı hacca gideceğim,bir katılımcıda sosyal faaliyetlere, bir diğeri gezilere katılırım derken, her üçü de torun bakmayı emeklilikte yapılacak iş olarak görmektedirler. Katılımcıların görüşleri aşağıda yer almaktadır.

22-24 Haziran 2011, Mersin Üniversitesi, Çiftlikköy Kampusu, Mersin.

“Planım şu an için yok, köye gidip bağ bahçe ile uğraşacağım, kısmet olursa Kabe'ye gideceğim, torunla torbayla uğraşacağım (E5).” Bir diğeri; “Planım yok , emekli olup torun bakmak, 65 e kadar çalışırım herhalde, gezmek görmek doğa içinde yaşamak, ege ve ya akdeniz sahili gibi yerlere yerleşmek isterim (K4).” demekte, bir başka katılımcıda; “7 yıl var emekliliğime hiç bir şey düşünmedim emekli olacağımı hiç hesaba katmadım, zaman geçiyor, inanın ne yaparım diye hesap yapmadım 65 yaştan sonra ne yaparız, yapacak bir şeyde kalmıyor, torunlara bakarız, sosyal faaliyetlere katılırım (E6).” diyerek daha sakin bir dönem düşündüğünü belirtmektedir.

Emekliliğe Hazırlık Eğitiminde Hangi Konular Yer Almalıdır?

Denetçilere yapılan görüşmede ikinci olarak yapılacak eğitimde hangi konuların yer alması gerektiği sorulmuş, verilen cevaplar aşağıdaki tabloda yer almıştır. Hazırlık eğitiminde yer alması gereken ilk konu hobilere dönük kurslardır. Ancak hazırlık eğitimi yapılmadan önce daha fazla sayıda denetçilere anket uygulayarak hangi konularda eğitim almak istedikleri sorularak ilginç konuların ortaya çıkması sağlanabilir. Bu konuda bir katılımcı

”Şu olabilir boş zamanları değerlendirme konusunda bir anket yapılarak kim neyi istiyor, gruplandırma yapılarak o yaşın özelliğine göre yapılacak şeyler olmalı (E5)”, bir diğeri de

”Bakanlık bir eğitim verirse hobi kursları olmalı (K4)” diyerek görüş bildirmişlerdir. Emekli olduktan sonra neler yapmak isteniyorsa bunların listesi önceden hazırlanmalı, emekli olduktan sonra açılıp bu konuda ne kadar bilgi sahibi olunduğu gözden geçirilmelidir. Boş zamanı değerlendirmek için birden fazla alternatif bulunmalı, düşünülen konularda gerçekçi bilgi toplanmalı ve deneyim kazanmaya çalışılmalıdır (Özden,2001).

Tablo 3. Emekliliğe Hazırlık Eğitiminde Hangi Konular Yer Almalıdır?

<i>Planım yok</i>	<i>E1</i>	<i>E2</i>	<i>E3</i>	<i>K4</i>	<i>E5</i>	<i>E6</i>	<i>E7</i>	<i>E8</i>	<i>K9</i>
Hobi kursları		*		*	*		*	*	
Para yönetimi		*				*	*	*	
Öğretim görevlisi Olma					*		*		*
Sağlık eğitimi					*	*			
Akademik eğitim	*								*
Zaman yönetimi								*	

Hobi kurslarının içinde ilk sırada resim, müzik, fotoğrafçılık, yazma semineri yer almaktadır. Denetçi görüşlerine başvurularak daha pek çok konuda kurslar açılabilir yada farklı kurumlarla işbirliğine gidilerek ortak faaliyetler düzenlenebilir. Örneğin belediyelerden bu konuda yardım alınabilir. Bir katılımcı belediyelerin yaptığı kurslara dikkat çekmiş

”Hazırlayıcı eğitimde çalışırken zaman bulunamamış hobiler için mutlaka kurslar olmalı, bunun eğitimi verilebilir, özellikle emekli bayanlar için belediyelerin çok güzel hobi kursları var, fotoğrafçılıktan müziğe, (E2).” demiştir. İnsanların çalışma hayatı boyunca zaman bulamadığı için yapamadığı, içinde kalan bir çok hobisi olabilir. Bu konuda bir katılımcı

”Kurs olursa zamanlarını iyi değerlendireceği şeyler olmalı „resim müzik olabilir, içinde vardır zaman bulamamıştır, mesela ben saz çalmayı çok arzu ettim fırsat bulamadım (E7)“, istediği ama vakit bulamadığı bir hobisinden bahsetmiş, bir diğeri ise

“Hobi kursları tabii olmalı, benim yazma faaliyetlerimde var dergilerde yazarım, yazma semineri olabilir tabii. (E8)” yazma faaliyetlerinin olduğunu bunların daha da geliştirilebileceği seminerlerin yararlı olacağını vurgulamıştır. Bu yazılar deneyimlerinin yer aldığı kitaplar olduğu kadar belkide öykü, roman olacaktır. Emeklilik dönemi bu gibi çalışmaların yapılacağı en uygun dönemdir.

Emekliliğe hazırlık programlarında yer alması gereken konulardan para yönetimi ikinci sırada yer almış, 4 katılımcı bu konuda eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu alanda genel olarak; emekli maaşı, emeklinin hakları, bütçe yatırım kararları ve gayrimenkul alımı planlarıyla ilgili vergiler ve sigorta tutarları gibi konular yer alır.(genelbilge.com) Bu konuda görüş belirten bir katılımcı;

“Para konusunda da 65 yaşına kadar bir şey yapılmadıysa ondan sonrada yapılamaz diye düşünüyorum. Ama alınan ikramiye nasıl değerlendirmeli konusunda eğitim verilebilir, 65'e kadar bir yatırım yapmadıysam bundan sonra zor (E6).” para yönetimi konusunun daha önceden öğrenilmesi gerektiğini belirtirken bir diğeri ise

“Tabii emekli olunca para durumu değişiyor, paranın yönetimi kolay olacak, ikramiyenin yeri hazır, biz Türk insanıyız, çocuk var..benim planlarım hazır (E2),” para yönetimi konusunda fazla zorluk çekmeyeceğini belirtmiştir. Katılımcılardan başka biri konuya daha gerçekçi yaklaşarak;

“Bir kaç yıl sonra ekonomik zorluğa düşmemek içinde tasarruf çok önemli, maaşları ikramiyeyi iyi değerlendirmeleri konusunda eğitim olur(E7)” bir diğeri ise

“Para yönetimi konusu önemli, şöyle; müfettişlerin emeklilik hakları iyi

değil emsallere göre ekonomik sıkıntı var, önlem alınmalı, boşluğa düşüp kahve alışkanlığı başlıyor (E8),” diyerek para yönetimi konusunda bir eğitim verilmesinin iyi olacağını belirtmişlerdir.

Emekliliğe hazırlık eğitimlerinde ilk akla para yönetimi gelmektedir. Emeklilik yaşantısı çalışma hayatından oldukça farklıdır ve bu fark ekonomik duruma da yansımaktadır. Emeklilerin yaşam kalitesinin düşmemesi için bu konuya önem verilmeli, sendikalar ve sosyal güvenlik kurumları da bu konu ile ilgilenmelidir.

Emekliliğe hazırlık eğitimlerinde yapılması gereken çalışmalardan 3.sırada yer alan Mesleki birikimlerin aktarılması gerektirir. Bu konuda çalışmalar yapılmalı, denetçilere çeşitli öneriler ve fırsatlar sunulmalıdır. Bu konuda görüş bildiren bir katılımcı

“Mesela 40 yıllık birikiminiz var, belli yaştan sonra para istemiyoruz birikimlerimizi aktaralım isteriz (E5)”, derken bir diğeri kurs ve seminerlerde gönüllü olarak görev alınmalı, bunun boşluğa düşmemek içinde gerektiğini belirterek şöyle demiştir.

”Kurslarda seminerlerde gönüllü görev alınabilir, sosyal vakıflarda görev almalı ama para karşılığı çalışmamalı, boşluğa düşüp kahveye falan alışmamalı (E7)”, bir diğeri katılımcı deneyimlerin gençlere aktarılması gerektiğini belirterek

”Birde deneyimlerini gençlere aktarabilmeli, hizmet içi kurslarda görev almalı, aday öğretmen yetiştirmede görev almalı yada yazmalı deneyimlerini ... (K9)”demektedir. Emekli olan denetçilerin yaklaşık 40 yıllık birikimleri bir şekilde çalışan genç meslektaşlara, öğretmenlere ve öğretmen adaylarına aktarılmalıdır. Bu çalışmalar mesleki ve ya akademik eğitimde öğretim görevlisi olarak, kitap ve dergilerde yazarak yapılabilir. Hazırlık eğitimi sırasında bu çalışmalar planlanabilir.

Hazırlık eğitiminde akademik eğitimde yer almalıdır konusunda iki katılımcı, üniversitelerle ortaklaşa bir çalışma planlanabileceğini belirtmişlerdir. Şimdiye kadar isteyip fırsat bulunamamış alanlarda lisans, lisans üstü çalışmalar yapılabilir, lisans üstü eğitim alanlar emeklilik dönemlerinde bir çok eğitim fakültesinde alanları ile ilgili öğretim görevlisi olarak ta ders verebilirler. Eğitim fakültelerinde mesleki uygulamalar derslerinde emekli denetçilerden yardım alabilirler. Eğitimin yaşı yoktur. Günümüzde hayat boyu öğrenme kavramı sıkça duyulmaktadır. Bir katılımcı bu konuda görüşünü

“Hazırlık eğitimi sırasında üniversitelerle anlaşıp yüksek lisans yapabiliriz, ama bazı üniversiteler yaştan dolayı almak istemiyorlar Avrupa da lisansüstü eğitimi alanlar yaşça büyük ve deneyimli kişiler (E1)”,diyerek kendilerine fırsat verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Diğeri katılımcıda

”Üniversitelerde lisans yüksek lisans yapılabilir, istenilen bir alanda,

şimdiye kadar fırsat bulunamamış, hep akıldan geçirilmiş alanlarda. Dil öğrenmenin beyni bazı hastalıklardan koruduğunu biliyorum, bu dönemde dil kurslarına da devam etmek yararlı olur bence (K9)". Demekte dil öğrenmesinde emeklilik döneminde yararlı olacağını belirtmektedir. Dil öğrenme sadece beyin sağlığı için değil toplumsal ilişkilerde, yurt dışı bağlantılarda farklı fırsatlar yaratabilir.

Sağlık eğitimi konusu emekliliğe hazırlık eğitiminde yer alması gereken önemli konulardan birisidir. İnsanlar 65 yaş sonrası yaşlılık dönemine girmiştir ve her dönemin kendine göre sağlık problemleri olacaktır. Bu problemler hakkında önceden eğitim almak olabilecek rahatsızlıklardan korunmaya, yada hafif atlatılmasına yardımcı olacaktır. Sağlık eğitimi hem fizyolojik, hem psikolojik olarak ayrıntılı bir şekilde verilebilir.

"Hazırlık eğitimine ihtiyaç var, inanıyorum buna konuştuğum bir çok arkadaş yıllarca düzenli işe alışmış insanlar birden bire oyuncağı alınmış çocuk gibi oluyor, psikolojikte hazırlanmalı, sağlık olarak ta hazırlanmak gerekir, 65 yaştan sonra boşluğa düşmemek için sağlığı korumak için ne yapmalı bu konuda eğitim verilmeli-öz olarak psikolojik ve fizyolojik konuda eğitim verilmeli boşluğa düşmemek için hazırlamak gerekir, bazı öğretmenlerden duydum" emekli olunca 2-3 ay okul etrafında döndüm" diyenler var..(E6)"diyerek görüş belirten bir katılımcı sağlık eğitiminin önemli olduğunu, diğeri de aynı konuya dikkat çekerek

"Hazırlık eğitiminde yaş özellikleri dikkate alınarak sağlık psikolojik konularda ,neler olabilir bunlarla ilgili destek programları olursa iyi olur,sağlıklı yaşamla ilgili olmalı,her yaşın kendine göre özellikleri var,birde meslekten ayrılınca boşluğa düşmek var, ek iş falan düşünmüyorum (E5)". 65 yaştan sonra boşluğa düşme korkusunun da verilecek eğitimlerle önlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Hazırlık eğitiminde son olarak bir katılımcı zaman yönetimi konusunda da eğitim verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Şöyle ki;

"Hazırlık eğitiminde zaman yönetimi olmalı (E8), diyerek konuya dikkat çekmiştir. Boşluğa düşme korkusunu yenmek için zaman yönetimi etkili bir yol olacaktır. Son olarak bir katılımcı böyle bir eğitime ihtiyaç duymadığını belirterek

"Bu güne kadar hiç düşünmedim ama bir kursa ihtiyacım olacağını düşünmüyorum(E3)," demiştir. Bu araştırma bir çok denetçiye emeklilik dönemini düşünme konusunda da bir fikir verecektir.

Sonuç ve Öneriler

Emeklilik her çalışanın ulaştığı son aşamadır ve tüm memurlar için aynı zamanda bir haktır. İşe başlarken ve işe devamı sırasında bir çok hizmet içi eğitim verilmesine rağmen pek çok kurumda henüz böyle bir eğitime rastlanmamaktadır. Emekliliğe hazırlayan böyle bir eğitim bireylere olduğu kadar kurumda katkı sağlayacak, çalışan bireylere çalışma sırasında olduğu kadar çalışma bitiminde de o kurumun çalışanlarına katkı sağlamayı sürdürdüğünü görerek kuruma bağlılıklarını arttıracak, mutlu çalışanlar örgüt iklimine olumlu katkı sağlayacaktır. Emekliliğe hazırlık eğitimi öncesi çalışanların çoğunluğunun görüşleri doğrultusunda ihtiyaçları belirleyip buna göre eğitim planı yapılmalıdır. Bu planda emekliliğin hukuki, ekonomik, fizyolojik, psikolojik, sosyal boyutlarına yer verilmelidir.

Bu araştırmada temel iki probleme dönük cevaplar aranmış, ilk olarak denetçilerin emekliliğe dönük planlarının olup olmadığı, bu planlarda hangi konuların yer aldığı sorulmuş olup 6 katılımcı emekliliğe dönük planlarının olduğunu, bunların arasında fotoğrafçılık, kilim dokuma, müzik, folklor, doğa ve dini geziler gibi, hobilere dönük faaliyetler, bilgisayar programları yapma ve akademik eğitim alma gibi eğitim planları, vakıf ve derneklerle ilgilenme gibi toplumsal faaliyetlerin yer aldığı görülmektedir. Her insanın düşünceleri, hayalleri beklentileri farklıdır. Bir çok insan ertelediği hayallerini bu dönemde gerçekleştirmeyi düşünmektedir. Bu hayallerin gerçeğe dönüşmesi içinde emekli olmayı beklemeden plan yapıp hazırlanmaya başlamalıdır. 65 yaşına kadar planlanmamış bir yaşamı bu yaştan sonra planlamak zor olabilir. Katılımcılardan 3 kişi emekliliğe dönük planlarının olmadığını belirtirken bile genel olarak bu döneme ait hayallerinden bahsetmişlerdir. Bunlar torun bakma, geziler, sahil kasabasına yerleşme gibi düşüncelerdir.

Denetçilere ikinci olarak emekliliğe hazırlık eğitiminde hangi konuların yer alması gerektiği sorulmuş, bu soruya ilk sırada 5 katılımcı hobi kursları, 4 katılımcı para yönetimi, 2 katılımcı sağlık eğitimi, 1 katılımcı ise zaman yönetimi konusunda eğitimlerin verilmesi gerektiğini, 2 katılımcı üniversitelerde lisans ve lisans üstü eğitim almak için üniversitelerle ortak çalışmaların yapılması gerektiği, 3 katılımcıda çalışanların birikimlerinden kurs ve seminerlerde öğretim görevlisi olarak yararlanmak gerektiği konusuna dikkat çekmişlerdir.

Eğitim denetçilerine içinde hobi kursları, para,zaman yönetimi, sağlık eğitiminin de yer aldığı emekliliğe hazırlık eğitimleri verilmelisi, emekli olmuş denetçilerin mesleki birikimlerinden yararlanmak için üniversitelerle ortaklaşa çalışma yapılarak lisans ve lisans üstü eğitim almalarının sağlanması, seminerlerde görev yapabilmeleri için çalışmalar yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Emekliliğe hazırlık konusunda tüm denetçilerin görüşlerinin alındığı geniş çaplı bir araştırma yapılmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı emekliliğe hazırlık eğitimi konusunda tüm çalışanlarına yönelik hizmet içi eğitim yapmasına ihtiyaç vardır.

Sendika ve sosyal güvenlik kurumları emeklilerin sosyal haklarının iyileştirilmesi konusunda çalışmalar yapmalıdır.

Kaynakça

- Bilen, Alber.Yoğun İş Hayatının Ötesi Emeklilik.Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği-Eylül 2004
- Eryılmaz, Bilal.Kamu Yönetimi.İzmir 1994-
- Şahan, Gülsün-Sanat Eğitimi İhtiyaçtır.Eğitim Denetimi Dergisi Ocak-2005
- Zelinski, Ernie.J.Çalışma(ma)nın Keyfi-İşkolikler,İşsizler ve Emekliler İçin Bir Rehber.Boyner Yayınları.2004
- Yıldırım, Ali,Hasan Şimşek.Nitel Araştırma Yöntemleri.Ankara 2008
- İnternet Kaynakları
- Emeklilik Nerede Başlar?secretcv.com/insan.php?haber_id=17 20.02.2011 tarihinde indirilmiştir.
- Emeklilik ve Uyum. <http://www.genelbilge.com/emeklilik-ve-uyum.html/20.02.2011> tarihinde indirilmiştir.
- Özden.M.Cemil.EmekliliğeHazırlık.2001http://www.mcozden.com/joomla1/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=337-20.01.2011 tarihinde indirilmiştir